

De Stichting Gedenkteken Jodentransporten Cosel

secretaris/penningmeester P. van Buggenum, Kaldebornweg 94, 6416 HD Heerlen, mail alvrens@gmail.com

<http://holocaustlimburg.nl/de-stichting-gedenkteken-jodentransporten-naar-cosel>

Bankrelatie NL63RABO0307553523 t.n.v. Stichting Gedenkteken Jodentransporten Cosel. Ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 64366987. RSIN nummer (Rechtspersonen en Samenwerkingsverbanden Informatie Nummer) 855636270. De Stichting heeft een ANBI-status (een Algemeen Nut Beogende Instelling) met een cultureel doel.

Jaarverslag 2023

Het bestuur van de Stichting heeft **op 26 juni 2024** het Jaarverslag 2023 en het Financieel Overzicht over 2023 goedgekeurd en vastgesteld. Het bestuur presenteert hierbij haar achtste Jaarverslag en Financieel Overzicht over 2023.

De Stichting

Het bestuur van de Stichting bestond op 31 december 2023 uit Ralf Krewinkel, voorzitter, Peter van Buggenum, secretaris-penningmeester en Martien te Baerts. Dr. Herman van Rens en Annelies van Rens-Wilms zijn als wetenschappelijk onderzoekers betrokken bij de Stichting.

De Stichting Gedenkteken Jodentransporten Cosel is opgericht in 2015.

Het doel van de Stichting is het herdenken van de duizenden Joodse mannen en jongens die in 1942 in Cosel zijn geselecteerd uit deportatietreinen uit West-Europa op weg naar Auschwitz, en die in meerderheid zijn bezweken aan de gevolgen van dwangarbeid in Silezië.

In 2016 is, op initiatief van de Stichting een gedenkteken geplaatst op het station in Cosel. De Stichting tracht in brede kring bekend te maken waarom dit monument is geplaatst. Zij draagt zorg voor een jaarlijkse herdenking van de slachtoffers, zowel in Nederland als in Polen.

De Stichting heeft in 2016 een **meerjarig beleidsplan** vastgesteld, dit is ook gepubliceerd op deze website: <http://holocaustlimburg.nl/meerjarig-beleidsplan-2017-2020/>. Dit plan blijft leidend voor haar activiteiten. Het bestuur heeft besloten om de looptijd van het meerjarig beleidsplan te verlengen voor onbepaalde tijd.

Activiteiten van de Stichting

Op 14 september 2023 herdachten wij de selecties in Cosel op het goederenstation bij het monument. Aanwezig waren, behalve enkele nabestaanden, vertegenwoordigers van de gemeente Kedzierzyn-Kozle en van het district Opole (Polen). Er was ook een grote groep leerlingen en leraren van de middelbare school van Kedzierzyn-Kozle, die het monument heeft geadopteerd. Er werden getuigenissen voorgelezen van overlevenden van de selecties. Er werd afgesloten met het lezen van namen van slachtoffers en het Kaddishgebed.

In 2020 publiceerden wij het boek ***Tussenstation Cosel. Joodse mannen uit West-Europa naar dwangarbeiderskampen in Silezië 1942-1945*** (Uitgave Verloren, Hilversum). Het boek behandelt de geschiedenis van de transporten van Joden naar Cosel en het lot van de slachtoffers na hun selectie in Cosel.

Wij gaven in 2023 lezingen over de Coseltransporten en andere facetten van de Holocaust in diverse plaatsen in Limburg. Verder verzorgden wij een symposium in het Herinneringscentrum Westerbork en organiseerden wij, samen met de historische reisvereniging Cliotravel een herdenkingsreis naar Auschwitz en Cosel en een reis langs de nazi-kampen in Nederland.

De Stichting was en is op meerdere terreinen actief.

Het **monument in Cosel**. Op 6 september 2016 heeft de Stichting, samen met nabestaanden en mensen uit de lokale bevolking, het monument op het goederenstation van Cosel kunnen onthullen. In de loop van 2017 is tevens, als uitvloeisel van de activiteiten van de Stichting, door Poolse en Nederlandse betrokkenen een **herinneringsplaquette** onthuld op de plaats van het voormalige kamp **Sankt-Annaberg** in Gora Swietej Anny. Ook is een vitrine gewijd aan de transporten naar Cosel, ingericht in het **Blechhammer Museum** in Kedzierzyn-Kozle.

Het is verheugend dat het monument regelmatig wordt bezocht. In 2023 is een wetenschappelijke herdenkingsreis naar Auschwitz en Cosel georganiseerd met 30 deelnemers uit Nederland.

In samenwerking met de Nederlandse Oorlogsgravenstichting en de Stichting Holocaustkampen zijn plannen ontwikkeld om in **Silezië** plaatsen te **markeren** met een klein gedenkteken, waarvan wij weten dat daar **massagraven** zijn van mensen die in Cosel uit de treinen zijn geselecteerd en die zijn bezweken of vermoord in de dwangarbeiderskampen. Wij hopen in 2025 het eerste gedenkteken te kunnen plaatsen op de Joodse begraafplaats van Zator, waar de slachtoffers van het kamp Spytkowicz zijn begraven in massagraven.

Het **leggen van contacten en het communiceren** met mensen en groepen die geïnteresseerd zijn in de transporten naar Cosel. Vooral naar aanleiding van het boek *Tussenstation Cosel* hadden wij

contact met veel nabestaanden van over de hele wereld. Vaak konden wij aan hen onbekende informatie geven over het lot van hun familieleden en geliefden.

Het **vergroten van de kennis** en het geven van voorlichting over de transporten naar Cosel. In dat kader heeft de Stichting samen met de publieke omroep L1 in 2016 zowel een **radiodocumentaire** als een **TV-documentaire** gemaakt waarin Cosel een centrale plaats inneemt. Deze documentaire, die de titel heeft: 'Monument voor de laatste reis', kan worden bekeken via <https://l1.nl/limburg-doc-monument-voor-de-laatste-reis-122327>. De documentaire is ondertussen meer dan vijftien keer uitgezonden door L1.

De documentaire en enkele lezingen zijn terug te kijken op <https://holocaustlimburg.nl/lezingen-en-documentaires-terugkijken>

Wetenschappelijke publicatie over de Jodentransporten naar Cosel. In 2020 verscheen bij Uitgeverij Verloren in Hilversum het boek '**Tussenstation Cosel. Joden uit West-Europa naar dwangarbeiderskampen in Silezië**'. Het boek is geschreven door dr. Herman van Rens en Annelies Wilms op verzoek van deze Stichting.

Het boek geeft een beschrijving van de achtergronden en de context van de deportaties naar Cosel en de geschiedenis van de deportaties uit de drie landen Frankrijk, België en Nederland.

Het **fungeren als vraagbaak** voor nabestaanden en relaties van slachtoffers van de transporten naar Cosel. Steeds meer nabestaanden weten de weg naar de Stichting te vinden. Mede met behulp van de resultaten van haar wetenschappelijk onderzoek konden wij mensen meer details geven over de lotgevallen van hun geliefden tijdens de periode van dwangarbeid. In sommige gevallen was het mogelijk familieleden te vertellen waar hun geliefde was gestorven en begraven. Ook wordt de Stichting regelmatig om advies gevraagd door personen, comités en verenigingen die door middel van publicaties, het leggen van *Stolpersteine* of op een andere wijze hun vermoorde plaatsgenoten willen herdenken. De Stichting is gelukkig op deze manier een bijdrage te kunnen leveren aan de steeds grotere behoefte in de samenleving om de herinnering aan de slachtoffers van de Shoah levend te houden.

Herdenkingsreizen naar Cosel en een aantal met Cosel verbonden plaatsen. Dit gebeurt in een zevendaagse studie- en herdenkingsreis naar Polen, waarin Auschwitz en Cosel en omgeving worden bezocht. Tot dusver heeft tussen 2014 en 2023 deze reis jaarlijks plaatsgevonden, met uitzondering van in 2021 als gevolg van de coronapandemie. Bij het monument in Cosel vindt een herdenkingsplechtigheid plaats.

Het betrekken van de **jeugd**. Er zijn contacten gelegd met scholen in Polen en in Nederland.

Met de middelbare school in Cosel (Kedzierzyn-Kozle bestaat inmiddels een vaste relatie. Leerlingen en leraren bezoeken de jaarlijkse herdenking bij het monument in Cosel en wij verzorgen een lezing op hun school. De school heeft het monument geadopteerd.

Leerlingen van het Broekland College in Heerlen-Hoensbroek hebben een aandeel gehad in de productie van het monument en vervolgens in Polen bij de onthulling ervan.

In 2022 konden Annelies en Herman van Rens voor de derde keer een groep scholieren van het Connect-college in Echt drie dagen rondleiden in Auschwitz en door Silezië. Zij zijn sindsdien als vaste adviseurs verbonden aan de *Stichting Jongeren Ontmoeten Edith Stein Echt*.

Alle hierboven vermelde activiteiten op het gebied van voorlichting, herdenking, reizen, contacten met nabestaanden, contacten met herinneringscentra en informatie aan de jeugd, zullen worden voortgezet.

Financieel verslag van de Stichting Gedenkteken Jodenstransporten Cosel over het boekjaar 2023.

Vastgesteld door het stichtingsbestuur in haar vergadering van 26 juni 2024.

De Stichting heeft in 2015 tot 2018 vooral uitvoering gegeven aan de realisatie van het gedenkteken in Cosel. Van 2018 af lag de nadruk op de uitvoering van de overige beleidsdoelstellingen zoals de publicatie van het boek *Tussenstation Cosel*, het geven van lezingen en het organiseren van herdenkingsreizen.

De kosten gemaakt door Herman en Annelies van Rens worden merendeels door hen voorgesloten en later verrekend door de Stichting.

De cijfers betreffen uitsluitend de Bankrekening bij de Rabobank Parkstad Limburg. Kasverkeer kent de Stichting niet.

De Stichting geeft geen vergoedingen aan bestuursleden en vergoedt slechts gemaakte onkosten van de onderzoekers.

De cijfers over 2023.

Beginsaldo 1 januari 2023:	€ 1.255,40
Saldo 31-12-2023	€ 1.295,69

Inkomsten:

Vergoeding Herdenking Maastricht	€ 500,00
Donaties	€ <u>1.062,00</u>
Totaal	€ 1.562,00

Uitgaven:

Bankkosten	€ 161,46
Kosten Herdenking Maastricht	€ <u>1.360,25</u>
Totaal	€ 1.521,71

Dit verslag maakt onderdeel uit van het Jaarverslag 2023 van de Stichting en zal worden gepubliceerd op de Website van de Stichting waarmee aan de ANBI-verplichtingen wordt voldaan.

De secretaris/penningmeester,

P. van Buggenum